

Vogelvrij (bn.) [<Hd. *vogelfrei*, gezegd van lijken die niet begraven mochten worden en als prooi voor de vogels werden achtergelaten], buiten bescherming van de wet gesteld, blootgesteld aan ieders vervolging: *iem. vogelvrij verklaren.*

PROLOOG

De arend spreidt haar vleugels uit en laat zich meevoeren met de wind. Haar blik beweegt van links naar rechts over het felwitte vlak, terwijl ze langs de boomtoppen van het Nuuk-sio-bos scheert. In Finland ligt in deze tijd van het jaar overal een dik pak sneeuw, wat het moeilijker maakt om een prooi te spotten.

Beneden kronkelt de rivier, die uiteindelijk bij het meer uitkomt. Na een paar ferme slagen maakt de arend een duikvlucht, totdat ze zich er vlak boven bevindt. De stroming is sterk en het kolkende water maakt een oorverdovend lawaai. Haar pikzwarte ogen richten zich op het ondiepe oppervlak en ze vertraagt als onder haar een school vissen zichtbaar wordt. Sommige hebben haar al opgemerkt en schieten alle kanten op; andere zwemmen nog nietsvermoedend verder.

Ze steekt haar snavel naar voren. In een fractie van een seconde vouwt ze haar vleugels langs haar lijf en in een vrije val schiet ze op het glinsterende oppervlak af. Vlak voordat ze het water raakt, draait ze haar lichaam en steekt haar scherpe klauwen vooruit. Precies op het juiste moment, precies op de juiste plaats. Vlug stijgt ze daarna weer op; de missie is geslaagd. Onder haar bungelt nu een dikke vis. De arend vliegt weg van de rivier, het dichte bos in. Daar zigzagt ze tussen de eeuwenoude bomen door, totdat ze een stevige tak heeft ge-

vonden, waar ze neerstrijkt om zich in alle rust op haar prooi te kunnen richten.

Haar kop schiet geschrokken omhoog als de stilte wordt doorbroken door een plotselinge luide knal. Ze wacht alert af op wat er komen gaat, maar er gebeurt verder niets. Het gefluister van de wind tussen de bomen is wederom het enige wat hoorbaar is.

Het gevaar blijft uit, en met dodelijke precisie doorboort de arend snel met haar snavel de nog wild spartelende vis.

Vanwege het gewicht van de vogel en de vis trekt er een trilling door de tak heen. Een dik pak sneeuw glijdt naar beneden. Behalve dat dit op de uitlopende wortels van de boom valt, bedekt het ook iets anders. Iets dat nog niet zo lang geleden hier door mensenhanden is begraven en nu volkomen verborgen raakt onder een witte deken.

Niet ver daarvandaan rookt de schoorsteen van een goed versholen blokhut. De houten deur zwaait open en een vrolijke husky springt naar buiten. Een grote man met een dikke grijze baard sjokt achter de hond aan, zijn wollen muts diep over zijn voorhoofd getrokken. Routineus zwaait hij een jachtgeweer over zijn schouder en sluit hij de deur achter zich.

Zijn zware schoenen verdwijnen bij elke stap tot aan zijn enkels in de sneeuw. Zo laat hij een diep spoor achter. Het maakt hem niet uit; er zijn weinig andere mensen in de omgeving, dus hij ziet geen reden om zijn hut geheim te houden. De husky rent voor hem uit en weet al precies welke kant ze op gaan. Hij kent blindelings de weg en lijkt meer zin in het avontuur te hebben dan zijn baasje.

Boven hen zwiepen de hoge, dunne bomen zachtjes heen en weer. De jager kijkt met opgetrokken wenkbrauwen naar zijn handschoen, waar een zwarte veeg op zit. Kennelijk vergeten uit te trekken toen hij nog een blok op het haardvuur gooide. Gelukkig is verderop een beekje, waar hij zijn handschoen vrij snel weer schoon kan krijgen. Hij fluit tussen zijn tanden door. De husky reageert meteen en slaat de richting van het water in. In de zomer springt de hond wel eens in de beek, maar hij is zo slim om dat nu niet te doen. Hij zou vrijwel meteen bevrozen.

Aangekomen bij het stromende water, gaat de jager door zijn knieën, terwijl de husky verderop de heuvel op rent. Er is een kleine waterval waar het water omlaagklettert en zo, naast de wind, het enige geluid in de omgeving produceert. De jager wrijft water over zijn handschoen, en gelukkig gaat het roet er snel af. Hij kijkt omhoog naar de waterval, maar kan zijn hond al niet meer zien. Stoïcijns schrobt hij verder, harder en harder.

Het geluid dat dan volgt, doet hem achterover struikelen en meteen – veel onhandiger dan hij zou willen – naar zijn jachtgeweer grijpen.

De husky gromt. Niet zoals hij doet als hij wil eten of uitgelaten wil worden, maar dieper. Gevaarlijker. Een geluid dat de jager al tijden niet meer heeft gehoord. De hond is nergens meer te bekennen en gespannen staat hij op. Als hij merkt dat de loop van zijn geweer trilt, probeert hij zich te herpakken en gebruikt hij ook zijn tweede hand. Voorzichtig begint hij de heuvel naast de waterval te beklimmen, op zoek naar de oorzaak van het gegrom.

Verderop ziet hij zijn husky stokstijf stilstaan, zijn oren plat in zijn nek en zijn blik naar voren gericht. De hond merkt zijn

baasje niet op, want hij heeft alleen maar oog voor iets dat voor hem gebeurt. Er hangt een dichte mist tussen de bomen, wat het zicht drastisch vermindert. Samen met zijn hond staart de jager de verte in. Er klopt iets niet, dat voelt hij aan alles. Vlug haalt hij de haan van zijn geweer naar achteren, klaar om te schieten.

Daar! In de verte, tussen de bomen, verschijnt een schim. Hij probeert de contouren beter te onderscheiden, maar dat is moeilijk in dit licht. Instinctief zet hij een stap naar achteren, zoekend naar een uitweg, en de husky volgt zijn voorbeeld. De jager veegt het zweet uit zijn ogen en zet zijn muts wat naar achteren, terwijl hij weer de mist in staart. De schim wordt groter en groter. Hij rent op hen af!

Gespannen omklemt hij de kolf van zijn geweer.

‘Hé!’ schreeuwt hij. Maar er volgt geen reactie. De schim rent door en de hond begint te blaffen.

‘Hé! Stop!’ probeert hij nogmaals. Weer geen reactie. Hij moet handelen. Zo meteen volgt er een confrontatie. Dat weet hij. Het blaffen is nu overgegaan in angstig piepen, en heel even vraagt de jager zich af of het wel een mens is die hier sneller en sneller op hem afkomt. Of het hier niet gaat om een wezen uit een van die eeuwenoude Finse mythes, waar zijn grootmoeder hem altijd over vertelde.

Hij schudt zijn hoofd, sluit één oog en richt zijn geweer. Rustig haalt hij adem, zoals hij dat altijd doet, en concentreert zich op zijn vizier. Dan – het moeten nog maar twintig tot tien passen zijn die hen scheiden – haalt hij de trekker over.

Er volgt een seconde die veel te lang lijkt te duren. De schim wordt geraakt, en zonder ook maar één geluid te maken, valt hij languit voorover op de grond. Hij verdwijnt meteen vrijwel helemaal onder de sneeuw.

De stilte keert terug in het bos, en de jager kijkt naar zijn hond, die vragend terugstaart. Stapvoets begint hij zich in de richting van de schim te bewegen, nog steeds met zijn geweer in de aanslag. Wanneer hij dichterbij komt ziet hij twee benen bewegingloos omhoogsteken. Verderop schijnt een donkerblauwe kleur onder het wit door, en met bonkend hart begint hij de sneeuw weg te vegen. Er verschijnt langzaam een colbertje, en nu pas realiseert de jager zich dat er voor hem een man in pak op de grond ligt. Zonder winterjas, zonder muts, zonder moonboots. Verbaasd krabt hij aan zijn baard, maar dan ziet hij de rode vlek zich in de sneeuw uitbreiden. Twee vlekken zelfs! Niet alleen rondom het hoofd van de man, maar ook bij diens schouder stroomt er bloed. Terwijl hij wanhopig om zich heen kijkt, denkt de jager bij zichzelf: *ik heb toch maar één keer geschoten?*

Deel I

Mijn koplampen gaan uit als ik de contactsleutel omdraai en zie hoe de palmbomen in granieten potten verdwijnen in het duister. In de verte kan ik, naarmate mijn ogen beter wennen aan het donker, de zee het strand op zien rollen. We staan in Zandvoort, maar kennelijk wil de strandtent met de palmbomen me doen geloven dat ik net heb geparkeerd aan de Franse Rivière. Het maakt mij niet uit. In de verte klinkt een meeuw die krijst alsof zijn leven ervan afhangt. Ook dat maakt me niet uit. Het enige wat voor mij telt is de stilte na de storm.

Naast me gaat het zonneklepje omlaag en springt het lampje van het spiegeltje aan. Ik hoef niet opzij te kijken om te weten wat ze doet. De rode lippen, die net die woeste woorden riepen, worden weer bijgewerkt. Een glimlach wordt geoeffend, alles is weer in orde. Ik heb dit vaak genoeg meegemaakt om te weten dat ik nu mijn mond moet houden. Wachten op het teken en vooral geen oogcontact maken. Als ik haar portier hoor dichtvallen en haar hakken zich verwijderen van de auto, trek ik mijn das recht. Dat was het teken, nu moet ik in actie komen.

Op het moment dat ze de schuine helling af loopt, richting de strandtent, haal ik haar net op tijd in om steun te bieden. Deze weg lopen we elk jaar weer, en elk jaar weer gaan er bij Liesbeth bergen stress aan vooraf. Waarom? *Geen idee.*

Een meisje bij de ingang wijst ons naar links, terwijl we allang weten waar we naartoe moeten. Elk jaar hetzelfde feest om de positieve cijfers te vieren, elk jaar dezelfde zaal. Als we bij de entree aankomen, hebben we een mooi overzicht over het tafereel. Achterin staat een bandje te spelen, een dat ik nog niet ken. Kennelijk had dat van vorig jaar te veel steken laten vallen. Er wordt binnen dit bedrijf niet geschroomd om fouten af te straffen.

Rechts achter de bar kaatsen chique drankflessen het gekleurde licht terug de zaal in. Ik schraap mijn keel. Gek genoeg voel ik me altijd alsof ik die ene ongenode gast ben en iedereen zich bij mijn binnenkomst naar mij omdraait, om met z'n allen tegelijk naar de uitgang te wijzen.

‘Daar is hij! De man van het moment!’ Jacob klinkt enthousiaster dan anders en heeft duidelijk al veel gedronken. ‘Vergezeld door de mooiste vrouw van de avond.’

Hij kust de hand van Liesbeth en ik schud lachend mijn hoofd.

‘Laat Carolien dat maar niet horen, ouwe vleier,’ antwoordt Liesbeth met een ondeugende glimlach.

‘En ik dan?’ Ik omhels hem, Jacob, mijn collega en beste vriend.

‘Jij? Wat heb jij ermee te maken?’ luidt zijn uitdagende antwoord.

We begeven ons de zaal in. Iedereen is aanwezig. Zeker driehonderd mensen bewegen zich kriskras door elkaar. Liesbeth wil met me dansen, maar ik heb nog niet eens iets gedronken. Jacob is al stappen verder en redt me van mijn vrouw. Ze verdwijnen in de menigte en ik begeef me naar de bar – *altijd een goed oriëntatiepunt*.

Mensen die ik normaal alleen maar gedag knik, schudden

me nu uitbundig de hand. Even verderop krijg ik tot mijn schrik drie natte zoenen van de kantinejuffrouw, waardoor ik dankbaar ben voor de brede vitrine die haar dagelijks op veilige afstand houdt. Snel bevrijd ik me uit haar houdgreep en met het internationale gebaar voor drinken maak ik haar mijn missie duidelijk. Ze laat me gaan.

Ik bestel een wodka-cola en leun vervolgens nonchalant tegen de bar, alsof ik hier per ongeluk terecht ben gekomen en het me wel bevalt. Vanuit deze positie heb ik goed zicht op de dansvloer, waar dappere en dronken gasten elkaar vinden. Liesbeth en Jacob staan dramatisch rondjes te draaien en maken bewegingen die ze vast in een film gezien hebben. Waarschijnlijk ziet het er in hun gedachten beter uit dan in het echt, en ik trek een gezicht. Maar net als bij een auto-ongeluk kost het me toch veel moeite om weg te kijken.

‘Uitslovers!’ Carolien verschijnt naast me, en aan haar oogopslag is duidelijk te zien dat ze net zoveel heeft gedronken als haar wild dansende man daar verderop. Ik had haar nog niet opgemerkt, maar ze kijkt me niet aan. Ook zij kan haar blik niet van Jacob en Liesbeth afhouden.

‘Gelukkig kunnen ze andere dingen wel heel goed,’ probeer ik het ijs te breken. Carolien is de zus van mijn vrouw, wat Jacob mijn zwager maakt. Om het incestueuze plaatje compleet te maken, is de directeur van dit bedrijf de vader van de twee zussen. Het feit dat ik voor mijn schoonvader werk probeer ik altijd zo lang mogelijk te vermijden in een gesprek, want elke keer als het toch ter sprake komt krijg ik dezelfde meelijwekkende blik.

‘Jij weet het niet, Olaf. Ik wel.’ Ze gaat gestaag door, op hetzelfde aangeschoten toontje als daarvoor. Ik zucht, nu verplicht om het spel mee te spelen.

‘Wat weet ik niet, Carolien?’

‘Je denkt dat je alles weet, maar je weet niets.’

Het wordt steeds gezelliger. Snel neem ik een slok van mijn drankje en kijk dan de andere kant op. Ik kan begrijpen waar haar wantrouwen jegens Jacob vandaan komt, met zijn eeuwige geflirt, maar ik maak me totaal niet druk om Liesbeth. Natuurlijk zie ik wel de mannenhoofden draaien als ik met haar binnenkom. Maar juist omdat we elkaar zo vrij laten, vertrouwen we elkaar. Plus dat ik het heel goed met Huub, haar vader en mijn baas, kan vinden. Dat alles zou ze nooit op het spel zetten, en zeker niet voor Jacob, hoe sympathiek hij ook is.

‘Wees maar niet bang. Straks komt hij tollend op zijn benen bij je terug.’

Carolien antwoordt niet meer en blijft strak naar de dansvloer staren. Het is maar goed ook; dronkenschap siert haar niet. Achter haar zie ik de schuifdeur naar het terras op een kier staan; vanachter het glas gloeit een sterretje feloranje op. Langzaam begeef ik me naar buiten. Alles lijkt me momenteel beter dan hier aan de bar te blijven hangen.

‘Mooi, hè?’ klinkt een stem vanuit de hoek. ‘Ik kan uren op mijn rug naar de sterren liggen staren.’

Er loopt een rilling langs mijn rug – die stem herken ik uit duizenden. We bevinden ons op een verder verlaten steiger, die overloopt in het zand, om vervolgens te eindigen bij de rustgevende branding. Het geluid van het water dat steeds het strand op rolt en zich vervolgens weer terugtrekt, werkt hypnotiserend. Boven ons bevindt zich een schitterende sterrenhemel.

‘Het is een heldere nacht,’ geef ik stoer toe, en ik draai me om. Uit het duister verschijnt een silhouet met het oranje sterretje tussen haar vingers. Als ze een trekje neemt, gloeit het puntje fel op en verlicht kort haar gezicht.

Instinctief zet ik een stap achteruit wanneer Mila het licht in loopt. Ze houdt haar schoenen met hoge hakken in haar hand en ik zie haar tenen zachtjes bewegen op het hout van de steiger. Ze is totaal anders dan al die andere vrouwen daar binnen. De rook die ze uitblaast waait mijn kant op.

‘Waarom sta je zo alleen buiten? Moet je niet binnen zijn? Het is voor de verandering een goeie band dit jaar,’ lieg ik. Eerlijk gezegd is de muziek me nog totaal niet opgevallen. Gelukkig is het donker en ziet ze mijn ongemakkelijkheid niet. Ze werkt al een tijdje bij ons, maar ik struikel bij haar nog steeds over mijn woorden.

‘Ik ben toch niet alleen?’ antwoordt ze. Boven ons klinkt een schelle kreet van een meeuw die overvliegt. Tot mijn opluchting gaat ze verder en hoef ik niet te reageren. ‘De feesten waar ik normaal naartoe ga verschillen nogal van dit soort... bijeenkomsten.’ Ze biedt me terloops een trekje aan van haar sigaret, en ik zie de lippenstift op de filter. Toch maak ik een afwijzend gebaar. Mila draait zich naar het raam, waar het feest nog steeds in volle gang is. ‘Kijk ze blij zijn en losgaan; dat zijn dezelfde koppen die op een gewone werkdag misschien drie woorden met elkaar wisselen. Maar één keer in het jaar wordt een avond bestempeld als *feest* en dan hebben ze braaf plezier. Ik kan niet zoveel met al die gecontroleerde vreugde.’

‘Ik ben een van die koppen,’ antwoord ik, me bewust van de verhulde aantijging. Ze staat nu vlak naast me en kijkt me diep in de ogen.

‘Nee, Olaf, jij bent anders.’

Ik schud mijn hoofd en wil iets terugzeggen, maar ik weet niet wat. Ze kijkt me onderzoekend aan, een speelse glimlach om haar mond. ‘De schoonzoon van de baas. Dat klinkt alsof er snel promoties in het verschiet liggen.’

‘Nou, eerder het tegenovergestelde.’ Ik lach hardop. ‘Iedereen houdt mij nauwlettend in de gaten of ik niet word voorgehouden.’

‘Meer een vloek dus?’ vraagt ze.

‘Iedereen doet altijd heel aardig... in mijn gezicht.’ Ik laat een stilte vallen, en ze begrijpt wat ik wil zeggen. ‘Ik heb er zelf niet voor gekozen, maar zo gaan die dingen soms.’ De woorden vormen verbazingwekkend makkelijk zinnen. Toch doe ik er abrupt het zwijgen toe als Mila op me af stapt, haar blik gekluisterd aan de mijne.

Ze zou me nu kunnen zoenen, uitlachen of me in mijn gezicht slaan. Zo slecht kan ik vrouwen lezen, denk ik bij mezelf. Tussen haar wenkbrauwen vormt zich een kleine frons, en weer zet ze een stapje dichterbij. Ze buigt zich naar voren, maar in plaats van bij mijn mond eindigt ze bij mijn oor.

‘Ik heb iets gevonden.’

Mijn hersens draaien overuren om deze woorden in mijn hoofd te laten kloppen. Ik kan er echter nog geen touw aan vastknopen.

‘Er klopt iets niet, dat moet jij toch ook wel gemerkt hebben?’ vult ze aan.

Ik trek mijn gezicht terug en kijk haar weer in de ogen. In haar blik zie ik nu een gespannenheid die mij ook onrustig begint te maken.

‘Wat bedoel je? Waar klopt iets niet?’

‘Op kantoor. Iets groots.’

‘Hier ben je.’ De woorden steken als een dolk in mijn rug.

Ik draai me om en begin om de een of andere reden breed te glimlachen. *Er is niets aan de hand hier.*

‘Liesbeth, dit is Mila. Mila, Liesbeth.’ De twee vrouwen geven elkaar onhandig een hand, waarna Liesbeth zich weer tot mij richt.

‘Papa gaat zo speechen. Hij wil dat jij erbij bent.’ Ze begeleidt me mee naar binnen. Als ik achteromkijk, zie ik nog de ongeruste blik van Mila.

Onderweg naar het podium bijt Liesbeth me toe, zodat alleen ik het hoor: ‘Je hoeft me niet aan iedere secretaresse voor te stellen.’ Ik pak twee glazen champagne van een dienblad en besluit dat dit niet het moment is om uit te leggen dat Mila helemaal geen secretaresse is. Vooral omdat Liesbeth dat donders goed weet.

De ruitenwissers schrapen over de voorruit en ik zet ze op de laagste stand; het is bijna weer droog. We zitten in de auto op weg naar huis en in gedachten verzonken staar ik door de voorruit.

‘Lief dat je papa zo complimenteerde met zijn speech. Je weet dat hij daarvan houdt,’ zegt Liesbeth. Ik glimlach. *Dat weet ik.* Ik krijg een kus op mijn wang en luister naar haar ademhaling.

‘Je weet ook dat ik van je hou, hè? Maar echt.’ *Ook dat weet ik.*

‘Maar echt,’ mompel ik routineus terug. Langzaam valt ze naast me in slaap, terwijl ik me concentreer op de langsschietende witte strepen op het asfalt.

Ik hou ook van haar. Al sinds de middelbare school, toen ze

met mij wilde schuifelen op dat schoolfeest. Liesbeth behoorde tot het populaire groepje, terwijl ik eigenlijk niet goed wist waar ik bij hoorde. Ik had vrienden, een paar meisjes die ik wel eens gedag zei, maar was geen deel van een groepje. Geen stoere jongen, maar ook geen nerd. Ik was onzichtbaar.

Tot die avond in de aula waarop Liesbeth besloot om mij de schijnwerpers in te trekken. Overweldigd door deze plotselinge actie begon ik haar te zoenen. Iets wat ik eerder nooit zou hebben gedurfd, maar toen voelde het alsof dat de enige juiste reactie was. En zij zoende terug, terwijl de anderen me met grote ogen aankeken. Met een bonzend hart draaide mijn tong rondjes in haar mond, en ik voelde hoe haar armen zich om mijn rug vouwden.

De volgende dag was meteen duidelijk dat ik promotie had gemaakt. Ik werd anders behandeld, en werd zelfs nagekeken. Maar wat me nog het meest verbaasde was dat Liesbeth achter haar keuze van de vorige avond bleef staan. Ze vertelde me dat ik nu haar vriendje was. Iets waar ik maar al te graag mee akkoord ging. Ik werd vrolijker, kreeg meer zelfvertrouwen en mijn verdere middelbareschooltijd was geweldig. Dat kwam allemaal door haar.

Mijn reddende engel.

We bouwden samen een leven op en waren van begin af aan gelukkig. Zij was veel volwassener dan ik, wat me in het begin ongelofelijk intimideerde. Ik leerde om haar te volgen, om serieuzer te worden, meer vooruit te denken. Dat had ik nodig. Ik weet het zeker: zonder mijn vrouw zou ik nu nog steeds op een studentenkamer computerspelletjes spelen.

Ik kijk opzij en zie hoe ze glimlacht in haar slaap. Ze voelt zich veilig.

Een gedachte die me aan het voorval van eerder op de avond

doet denken. Aan die blik van Mila, met die dreigende onrust erin. Ze spreekt me wel vaker aan op het werk, maar dat doet ze met iedereen. Al onze gesprekken gingen tot nu toe echter over koetjes en kalfjes of over werk. Daar was ze altijd erg in geïnteresseerd. Maar nooit hadden we het over echte angsten of over wezenlijke onderwerpen. Waarom had ze mij vanavond zo in vertrouwen genomen?

Wat heeft ze gevonden?